

ÖZBAĞLANIMLI SÜREÇLER İÇİN DİZİSEL BİR SINIFLANDIRMA YÖNTEMİ VE RADAR HEDEFLERİ ÜZERİNE UYGULANMASI

A SEQUENTIAL CLASSIFICATION ALGORITHM FOR AUTOREGRESSIVE PROCESSES AND ITS APPLICATION ON RADAR TARGETS

Güneş Otlu

ASELSAN
Ankara, Türkiye
guneso@aselsan.com.tr

Çağatay Candan

Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ccandan@metu.edu.tr

ÖZETÇE

Özbağlanımlı süreçler için dizisel bir sınıflandırma yöntemi sunulmaktadır. Sabit sayıda örnek kullanan sistemlerden farklı olarak, daha çabuk sınıflandırma kararı aldığı bilinen önerilen yöntem, değişken sayıda örnek kullanan Wald'in dizisel olasılık oran testini (SPRT) kullanmaktadır. Sınıflandırılacak süreçlerin özbağlanım katsayılarının bilindiği ama süreç degisintisinin bilinmediği varsayılmıştır. Bu koşullar altında genellenmiş olasılık oranı testi (GLRT) çıkarılmış ve testin dizisel çalışması açıklanmıştır. Son olarak, önerilen yöntemin sabit ve döner kanatlı radar hedeflerinin sınıflandırılması üzerine uygulaması gerçekleştirilmiştir.

ABSTRACT

A sequential method for the classification of the autoregressive processes is presented. Different from the conventional detectors having fixed sample size, the suggested method uses Wald's sequential probability ratio test (SPRT) which is known with faster decisions and has a variable sample size. It is assumed that the coefficients of the filters generating the autoregressive processes are known; but the variance of process is unknown to the detector. Under these conditions, the generalized likelihood ratio (GLRT) is derived and its sequential operation described. Finally, the suggested algorithm is applied to the classification of fixed and rotary wing targets.

1. GİRİŞ

Hedef tespiti ve sınıflandırılması radar sistemlerinin temel işlevlerindendir. Bu işlevin yüksek girişim - gürültü altında güvenilir ve düşük gecikme ile yapılması sistemin genel başarısını etkilemektedir. Tespitin ardından gelen sınıflandırma işlevine ayıran sürenin kısaltılması, sistemdeki diğer işvelere ayıran sürenin artmasını ve kaynakların daha verimli şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Bir örnek vermek gerekirse kısa sürede tespit ve sınıflandırma yapılabilmesi aynı anda izlenen hedef sayısının artmasını veya arama yapılan alanın büyütülmesini sağlayabilir.

Radar hedef tespiti literatürde uzun süredir yer alan ve iyi bilinen bir konudur. Buna rağmen tespit süresinin azaltılmasına ilişkin çalışmalar literatürde göreceli olarak daha az bulunmaktadır. Radar sistemlerinde hedef tespiti genellikle birden fazla (çoklu) darbe üzerinden yapılmaktadır. Bu amaçla tipik olarak sabit boyutlu bir örneklemeye vektörü kullanılmaktadır. Toplanacak örnek sayısı, tarama bölgesinin en uzak noktasında olan en küçük kesit alanlı hedef düşünürlerek, yani en kötü senaryo göz önüne alınarak seçilmektedir. Sabit sayıda örnek toplandıktan sonra bu örnekler toplu şekilde işlenerek karar verilmektedir. Örneklemeye adedi sistem gereklilerine göre çalışma öncesinde seçilmektedir [1].

Çok örnekli tespitte bir diğer seçenek de dizisel olasılık oran testi (Sequential Probability Ratio Test - SPRT) adı verilen yöntemdir [2, 3]. Bu yöntemde örnek adedi değişkendir ve toplanan her örneğin ardından bir karar alınmaya çalışılır. Testin bitiş süresi giriş verisinin "kalitesine" bağlıdır. İki hipotezli durumda, bu yöntemin sabit sınıflandırma hatası koşulu altında ortalama karar verme süresi bakımından en iyi yöntem olduğu bilinmektedir [2, 4]. Ayrıca bu yöntemde örnek sayısı sistemin kendisi tarafından belirlendiğinden çevrimiçi (online) sinyal işleme uygulamaları için de uygundur [5].

SPRT yönteminde girdilerin işlenmesi sonucu oluşan anlık skora bağlı olarak karar verilir. Ortalama örnek adedi, istenilen birinci ve ikinci tipten olasılık hatalarını karşılayan örnek adetlerinin ortalamasına eşittir. Aynı koşullar altında sabit örnek kullanan ve en iyi karar veren sistemlere kıyasla bu yöntemin %50 daha az örnek gerektirdiği bilinmektedir [3]. Bu bildiride SPRT yönteminin hedef sınıflandırmasında kullanımı inceleneciktir.

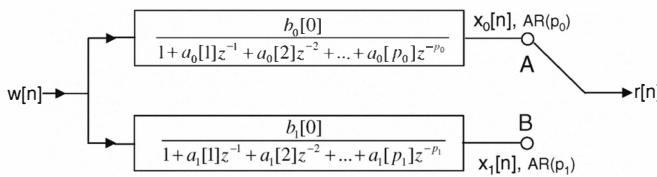
Bildiri kapsamında hedeflere ait güç izge yoğunluk (Power Spectral Density - PSD) fonksiyonları modelleneciktir. Bu kapsamda özbağlanımlı süreçler (auto-regressive - AR) kullanılacaktır. Özbağlanımlı modelleme, izge kestiriminde iyi çözünürlüğe sahip olduğu ve süreç parametrelerinin hipotez testinde verimli bir şekilde kullanılmasına olanak sağladığından tercih edilmektedir.

Bildiride uçak-helikopter sınıflandırma uygulaması üzerinde çalışılmıştır. Bilindiği üzere, hedeften geri dönen radar işaretinin merkez frekansında hedefin hızıyla ilişkili bir Doppler kayması olur. Ayrıca hedefin hareketli aksami

(kanat, pervane gibi salınım yapan veya dönen parçalar) yankı sinyali üzerinde bir modülasyona ve güç izgesinde sinyalin merkez frekansı etrafında dağılmasına sebep olur. Bu nedenle yankının frekans ekseninde ortalama güç dağılımı, yani güç izgesi yoğunluğu, sabit kanatlı ve döner kanatlı hedefler için farklılık göstermektedir. Bu çalışmada hedef yankıları birer özbağlanımlı süreç olarak modellenecek ve toplanan sinyalin hangi sınıfa ait olduğu SPRT testi kullanılarak belirlenecektir. Bu konuda literatürde yer alan en kapsamlı yayın Gini ve arkadaşlarının çalışmasıdır [7]. Bu çalışmada havada asılı helikopter tespitine yönelik bir yöntem önerilmiştir. Bildiride [7]’de verilen helikopter PSD fonksiyonuna AR model oturtularak, sabit kanatlı (uçak) ve döner kanatlı (helikopter) sınıflandırılması yapılmaya çalışılmıştır.

Bildiride önerilen yönteme benzer bir yöntem Therrien tarafından [8]’de geliştirilmiştir. Bu yöntem bildiride anlatılan yöntemden farklı olarak hipotez testindeki süreçlere ait büyülüük karesi alınmış öngörü filtresi (mean square prediction filter) kullanmaktadır. LRT değeri hipotezlerin öngörü hatalarının olasılık dağılımlarından oluşturulmaktadır. Bu yapının Gauss dağılıma sahip işaretler için en iyi olduğu ve Gauss dağılıma sahip olmayan işaretler için de en iyi olmadan uygulanabilecegi belirtilmektedir. İlişkili bir başka çalışma ise Haykin tarafından iki AR sürecinin sınıflandırılması için yapılmıştır [9]. Haykin'in makalesinde AR modelin derecesi 2 olarak seçilmiştir. Sabit yanlış alarm sıklığında en iyi tespit olasılığı için örnek boyutu - güç oranı ilişkisi simülasyonlarla bulunmuştur ve sonuçlar deneyel radar verileri üzerine uygulanmıştır. Bildiri kapsamında önerdiğimiz SPRT temelli yöntem ile [9]’daki tespit sonuçları benzerlik göstermektedir.

2. Önerilen Sınıflandırma Yöntemi

$$\begin{aligned} H_0 : \mathbf{r} &= \kappa \mathbf{x}_0 \\ H_1 : \mathbf{r} &= \kappa \mathbf{x}_1 \end{aligned} \quad (1)$$

Yukarıdaki denklemlerde girdi olan \mathbf{r} , $N \times 1$ boyutunda bir kolon vektördür. Bu vektör H_0 hipotezi altında sıfır ortalama değere, özilinti fonksiyonu $x_0[n]$ sürecine ait olan AR(p_0) modelden türetilen birelsek Gauss dağılıma sahip rastgele bir vektör olarak varsayılmaktadır. Benzer bir varsayımdır, yani birelsek Gauss dağılımı, $x_1[n]$ süreci için de geçerlidir.

(Gauss vektörlerin ilinti değerleri AR süreçlerin sağladığı Yule-Walker denklemlerinden üretilebilir [10].)

Bu çalışmada özbağlanımlı süreç katsayılarının (Şekil 1’de geçen $a_0[n]$, $a_1[n]$ değerleri) bilindiği fakat süreç değişinti değerinin bilinmediği varsayılmıştır. Yani denklem (1)’deki hipotezlerde yer alan κ çarpanı bilinmemektedir. Hipotez testimini gerçekleştirmek için bu çarpanın kestirilmesi gerekmektedir; bu konunun detayı SPRT yönteminin anlatımından sonra verilecektir.

2.1. SPRT Yöntemi

SPRT yöntemi ile her toplanan örnekte olabilirlik oranı testi (Likelihood ratio test, LRT) hesaplanmakta ve bu testin sonucu önceden belirlenmiş olan alt ve üst limitlerle karşılaştırılmaktadır. Burada α yanlış alarm olasılığının, β ise ıskalama olasılığının hedeflenen değerlerini göstermektedir. Wald’ın önerdiği üst ve alt eşik değerleri ile sistemin oluşan yanlış alarm olasılığının ($p(H_1|H_0)$) α ’dan ve gerçek ıskalama olasılığının ($p(H_0|H_1)$) β ’dan düşük olacağı garantielenmiştir [3]. Wald’ın üst eşik değeri (A) ve alt eşik değeri (B) şu şekilde yazılabilir.

$$A = \left(\frac{1 - \beta}{\alpha} \right), B = \left(\frac{\beta}{1 - \alpha} \right) \quad (2)$$

Bu denklemler literatürde Wald limitleri olarak adlandırılmaktadır ve SPRT yönteminde eşik seviyelerinin belirleme işinin temelini oluşturmaktadır [3]. Wald testinde k ’inci örnek geldiğinde logaritmik olabilirlik oranı λ_k üst ve alt eşiklerle karşılaştırılmakta, eşik değerlerinden biri aşıldığında karar verilmektedir. Eğer log-LRT değeri iki eşik değerinin arasında ise karar ertelenmekte ve bir sonraki örnek beklenmektedir. Aşağıda testin eşikleme süreci özetlenmiştir. Denklem (3) Wald’ın SPRT algoritmasını özetlemektedir.

$$\lambda_k = \begin{cases} \geq \ln A & \rightarrow \text{dur ve } H_1 \text{’e karar ver} \\ \leq \ln B & \rightarrow \text{dur ve } H_0 \text{’a karar ver} \\ \text{diğer} & \rightarrow \text{örneklemeye devam et} \end{cases} \quad (3)$$

2.2. Öz Bağlanımlı Süreçler için Sınıflandırma Yöntemi

Süreç Değişinti Değerinin Kestirilmesi: Sıfır ortalama değerli birlesik olarak Gauss dağılıma sahip $\mathbf{x} = [x_1 \dots x_k]$, vektörünün dağılımı aşağıdaki verilmiştir:

$$p(\mathbf{x}) = (2\pi)^{-\frac{N}{2}} (\det(\mathbf{R}_x))^{-\frac{1}{2}} e^{-\frac{1}{2}(\mathbf{x}^T \mathbf{R}_x^{-1} \mathbf{x})} \quad (4)$$

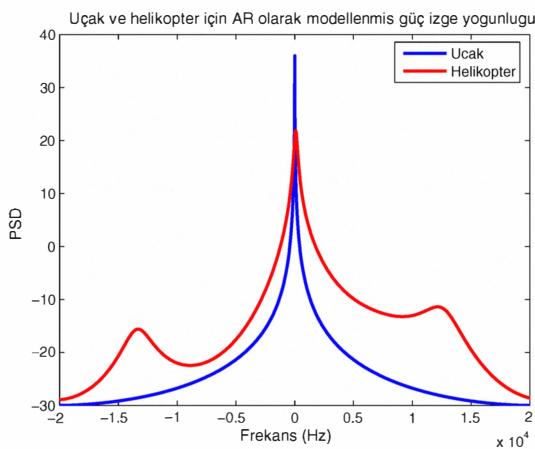
Burada \mathbf{R}_x kovaryans matrisini ve süreç sıfır ortalama değere sahip olduğu için aynı zamanda özilinti matrisini göstermektedir. İlgilendiğimiz problemede özilinti matrisi $\mathbf{R}_x = \sigma_x^2 \mathbf{R}_a$ şeklindeki. Burada \mathbf{R}_a birim değişinti değerine normalize edilmiş süreçin özilinti matrisini göstermektedir.

İlgilendiğimiz problemede süreç değişinti değeri bilinmemektedir. Bu nedenle olabilirlik oranı testi yerine genellenmiş olabilirlik oranı testi (GLRT) uygulanacaktır [11]. Bu amaçla en büyük olabilirlik kestimi yöntemi (ML) ile bilinmeyen parametre kestirilebilir. Denklem (4)’te verilen ifadenin logaritması alındıktan sonra σ_x^2 ’ye göre türevi alınır ve sonucu sıfıra eşitlenerek kestirim yapılabilir:

$$\begin{aligned} \frac{\partial \ln p(\mathbf{x})}{\partial \sigma_x^2} &= -\frac{N}{2} \frac{1}{\sigma_x^2} + \frac{1}{2\sigma_x^4} \mathbf{x}^T \mathbf{R}_a^{-1} \mathbf{x} = 0 \\ \Rightarrow \hat{\sigma}_x^2 &= \frac{1}{N} \mathbf{x}^T \mathbf{R}_a^{-1} \mathbf{x} \end{aligned} \quad (5)$$

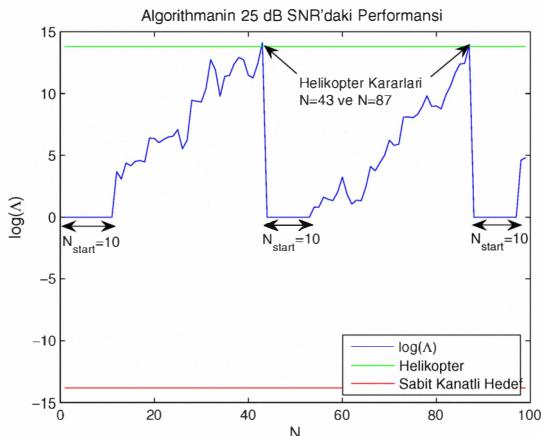
Tablo 1: Uçak (H_0) ve helikopter (H_1) hipotezlerinin özbağlanım katsayıları

Hipotezler	Uçak (H_0)	Helikopter (H_1)
$a(1)$	-0.999	-1.2542-0.4250i
$a(2)$	0	0.5051+0.3334i
$a(3)$	0	-0.7718+0.0352i
$a(4)$	0	0.6383+0.2075i
$a(5)$	0	-0.1109-0.1649i

Şekil 3: Özbağlımlı olarak modellenen helikopter ve uçak izgeleri (Süzgeç katsayıları Tablo 1'de verilmiştir.)

3.2. Hedef İzgelerinin Sınıflandırılması

Şekil 4: Bir Sınıflandırma Koşumu (SNR=25 dB)

Şekil 4'te SPRT temelli sınıflandırma yönteminin doğru hipotezin helikopter olduğu durum için bir koşum örneği sunulmaktadır. Bu koşumda radar tarafından alınan gerçek helikopter verisine gürültü eklenerek, gürültü altındaki sınıflandırması denmektedir. Verinin değişinti değeri bilinmediğinden ilk 10 örnek boyunca bu değerin kestirimi için beklenilmekte, LRT skoru hesaplanmamaktadır. 11. örnekten itibaren SPRT testi başlamakta ve ilk helikopter tespitini 43. örnekte yapmaktadır. Ardından algoritma yeniden başlamakta ve ikinci tespitini 87.

örnekte yapmaktadır. Uçak tespiti için de benzer sonuçlara varılmıştır. Daha kapsamlı sonuçlar, değişik senaryolardaki avantaj ve dezavantajlarıyla beraber [12]'de verilmiştir.

4. SONUÇLAR

Bu çalışmada özbağlımlı süreçler için Wald'in SPRT yaklaşımını temel alan, dizisel olarak çalışan bir sınıflandırma yöntemi önerilmektedir. Önerilen yöntem döner ve sabit kanatlı hedeflerin sınıflandırması problemine uygulanmıştır. İlk sonuçlar önerilen yöntemin başarılı şekilde sınıflandırma yapıbildiği yönündedir. Daha kapsamlı karşılaştırmalar ileride verilecektir.

Sunulan yöntemin temel eksikliği hipotezlerde gürültü ve diğer etkenlerin yer almamasıdır. Oysaki pratik uygulamalarda süreçler gürültüyle beraber gözlemlenmektedir. Değişinti değeri bilinen gürültünün varlığı anlatımı yapılan SPRT temelli sınıflandırma yönteminin işleyişini değiştirmemekte fakat ilk adımda gereklili olan süreçlere ait değişinti değer kestirimi işlemini zorlaştırmaktadır. Gelecekte bu yönde çalışmalar yapılabilir.

5. KAYNAKÇA

- [1] H. L. Van Trees, *Detection, Estimation and Modulation Theory, part I*, John Wiley - Sons, 1971.
- [2] H. V. Poor, *An introduction to signal detection and estimation*, Springer-Verlag, New York, 1994.
- [3] A. Wald, *Sequential Analysis*, New York: Wiley, 1947.
- [4] A. Wald and J. Wolfowitz, "Optimum Character of the Sequential Probability Ratio Test," *Ann. Math. Stat.*, vol. 19, 1948.
- [5] Ruixin Niu and P.K. Varshney, "Sampling Schemes for Sequential Detection With Dependent Observations," *IEEE Trans. Signal Processing*, vol. 58, no. 3, pp. 1469 –1481, March 2010.
- [6] W.G. Chung and C.K. Un, "Iterative autoregressive parameter estimation in presence of additive white noise," *Electronics Letters*, vol. 27, no. 20, pp. 1800 –1802, Sep 1991.
- [7] F. Gini and A. Farina, "Matched subspace CFAR detection of hovering helicopters," *IEEE Trans. Aerospace and Electronic Systems*, vol. 35, no. 4, pp. 1293–1305, Oct 1999.
- [8] C. W. Therrien, "A Sequential Approach to Target Discrimination," *IEEE Trans. Aerospace and Electronic Systems*, vol. AES-14, no. 3, pp. 433 –440, May 1978.
- [9] Q.T. Zhang, K.M. Wong, and S. Haykin, "New parametric method of detecting random signals in unknown noise. 2. Application to radar," *IEE Proceedings F Radar and Signal Processing*, vol. 139, no. 5, pp. 359 –364, Oct 1992.
- [10] M. H. Hayes, *Statistical Signal Processing and Modeling*, Wiley, 1996.
- [11] S. M. Kay, *Fundamentals of Statistical Signal Processing, Volume 2: Detection Theory*, Prentice Hall, 1998.
- [12] Güneş Otlu, "A sequential classification algorithm for autoregressive processes," M.S. thesis, Middle East Technical University, 2011.